

آموزش خانواده

و چالش‌های پیش‌رو

غالب و مسلط بر دنیا به کمک ابزار رسانه‌ای دیگر فرهنگ‌ها را تحت تأثیر قرار دهد و آسیب‌های موجود در آن فرهنگ، از جمله سست شدن بنیان خانواده نیز به سرزمین‌های دیگر منتقل شود. وجود این چالش بزرگ پیش روی خانواده‌های مسلمان و نظام آموزشی در کشورهای اسلامی، ما را ناگزیر می‌سازد که بسیار جدی‌تر و اساسی‌تر به تربیت خانوادگی اقدام کنیم و در آموزش‌های خود به نحوی عمل نماییم که آسیب‌های موجود در جوامع غربی را به حداقل برسانیم. توجه به نیازها در آموزش دینی تنها به این سبب نیست که به سؤال‌های شایع میان دانش‌آموزان پاسخ دهیم، بلکه باید به نیازهایی توجه داشته باشیم که ناخودآگاه دانش‌آموزان را تحت تأثیر قرار می‌دهند و شیوه زندگی آنان را به تدریج عوض می‌کنند.

برخی از آسیب‌های پیش روی جوانان ما برای تشکیل خانواده، که در درس‌های دین و زندگی (۳) به آن‌ها توجه گردیده و بدون طرح مستقیم به آن‌ها پاسخ داده شده است، عبارت‌اند از:

یکی از رویکردهای مهم کتاب‌های دین و زندگی، سوق دادن دانش‌آموزان به سمت برنامه‌ریزی است. از آن‌جا که برنامه‌ریزی به‌منظور رسیدن به هدف انجام می‌گیرد، در هر برنامه‌ای سه عنصر اصلی وجود دارد: مبدأ، مقصد، و راه یا چگونگی حرکت از مبدأ به مقصد. اگر زندگی دارای هدف و مقصدی نباشد، به‌طور طبیعی آن زندگی فاقد برنامه خواهد بود. در سال اول متوسطه دانش‌آموزان با ابعاد برنامه‌ریزی آشنا می‌شوند و درمی‌یابند که باید در پنج حوزه ارتباط با «خدا»، «خود»، «خانواده»، «جامعه» و «خلقت» برنامه‌ریزی کنند.

یکی از این پنج حوزه ارتباطی، حوزه خانواده است که از دو جهت اهمیت دارد: یکی از آن جهت که هر دانش‌آموزی هم‌اکنون عضوی از یک خانواده است و باید بتواند نقش درست و مؤثر خود را به عنوان یک عضو به خوبی ایفا کند. برای آشنایی با این نقش و مسئولیت، در کتاب‌های دینی و فارسی و اجتماعی دوره‌های ابتدایی و راهنمایی مطالبی آمده است. دیگری از آن جهت که هر دانش‌آموزی در آینده‌ای نه‌چندان دور خانواده تشکیل می‌دهد و همراه با همسرش مسئولیت یک خانواده را برعهده می‌گیرد.

تربیت دانش‌آموزان برای ورود به موقع و موفق به زندگی خانوادگی و ازدواج، از مسئولیت‌های مهم پدران و مادران و هم‌چنین نظام تربیتی در هر جامعه است. این مسئولیت در شرایط طبیعی و عادی اجتماعی، اهمیت والایی دارد، تا چه رسد به دوره و زمانی که یکی از بحران‌های اصلی آن بحران خانواده‌هاست.

از همین‌رو مرحله سوم کتاب دین و زندگی (۳) به آموزش خانواده و آمادگی برای ازدواج اختصاص یافته و در محتوای آن مهم‌ترین چالش‌های مربوط به خانواده گنجانده شده و مستقیم یا غیرمستقیم درباره آن‌ها گفت‌وگو شده است. قرار گرفتن این آموزش در سال سوم متوسطه به آن جهت است که سال پایانی این دوره محسوب می‌شود و گروهی از این دانش‌آموزان با گرفتن دیپلم، دانش‌آموخته (فارغ‌التحصیل) می‌گردند و به دوره پیش‌دانشگاهی نمی‌روند و دیگر فرصتی ندارند که برای تشکیل خانواده آموزش‌های ضروری را ببینند.

پدیده جهانی شدن و گسترش رسانه‌های عمومی و انتقال فرهنگ‌ها و شیوه‌های زندگی از کشورها و قاره‌ها به یکدیگر سبب گردیده که شیوه زندگی و فرهنگ غربی به صورت فرهنگ



۱. مشابه‌سازی مسئولیت‌های زن و مرد در خانه، مانند مسئولیت هزینه زندگی؛
 ۲. تقلیل هدف ازدواج به رفع نیاز جنسی؛
 ۳. ارتباط جنسی پیش از ازدواج و دوستی‌های بی‌حد و مرز میان دختر و پسر؛
 ۴. واگذاری تربیت فرزندان به نهادهای اجتماعی و مهدکودک‌ها به علت کاهش حضور مادر در خانه؛
 ۵. افزایش تعداد خانواده‌هایی بدون حضور پدر یا مادر به علت طلاق و یا جدایی عاطفی زن و شوهر؛
 ۶. فاصله افتادن میان سال‌های بلوغ و ازدواج به علت نبودن انگیزه لازم برای تشکیل خانواده و پذیرش مسئولیت‌های خانوادگی و نیز به علت رفع نیاز جنسی در چارچوب‌های غیرازدواج.
- کتاب درسی و تدریس ما معلمان در کلاس درس باید به‌گونه‌ای باشد که نگرش اسلامی به ازدواج و خانواده را در دانش‌آموزان مستحکم کند و ضعف فرهنگ غربی در ایجاد

خانواده‌های با ثبات را به آنان بفهماند و آسیب‌ها را به حداقل برساند. البته توجه داریم که تربیت در دنیای امروز بسیار سخت‌تر از دنیای قدیم است. برخی که می‌گویند چرا مشکلات امروز ما بیش از گذشته است، به این نکته توجه ندارند که شرایط تربیت به کلی عوض شده است و روز به روز نیز تغییر خواهد کرد و سخت‌تر خواهد شد. زیرا مثلاً حدود سی سال پیش برای موفقیت در تربیت فرزند نیاز به این بود که بتوانیم او را در ارتباط با همسالان وی در کوچه و محله و مدرسه تحت نظارت و کنترل قرار دهیم. اما امروزه باید او را از آسیب‌هایی که از ناحیه فرهنگ جهانی که هزاران پیچیدگی دارد نیز حفظ نماییم و این کاری بسیار شاق و مشکل است. به همین جهت نیازمند برنامه‌ریزی بسیار دقیق و صرف وقت زیاد و پی‌گیری مستمر و دائمی است. از این‌رو لازم است برای تدریس این مرحله از کتاب سوم دین و زندگی (۳)، توانایی علمی و مهارتی خود را افزایش دهیم تا بتوانیم در آموزش این درس موفق‌تر عمل نماییم.